

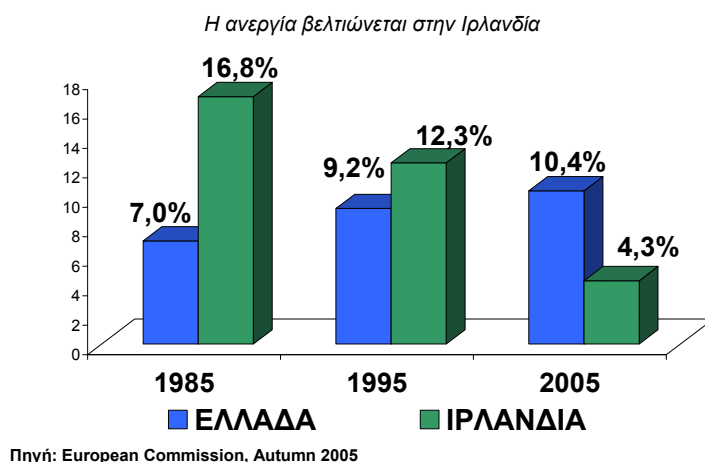
Διδάγματα από την ιρλανδική αναπτυξιακή εμπειρία

του Γκίκα Α. Χαρδούβελη
Οικονομικού Συμβούλου της Eurobank EFG και Καθηγητή στο Τμήμα Χρηματοοικονομικής και
Τραπεζικής Διοικητικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς

Τόσο η Ιρλανδία όσο και η Ελλάδα είναι χώρες με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης τα τελευταία 10 χρόνια, ενώ και οι δύο έγιναν χώρες εισροής αντί εκροής μεταναστών. Όμως, στην Ιρλανδία η μεταστροφή στην οικονομία και την οικονομική πολιτική υπήρξε εκπληκτική, οι ρυθμοί ανάπτυξης ήταν ιδιαίτερα μεγάλοι, η απασχόληση έγινε μιάμιση περίπου φορά μεγαλύτερη του αρχικού μεγέθους της στη δεκαετία του 1980, η ανεργία μειώθηκε δραματικά, ενώ σήμερα η οικονομία της ανταγωνίζεται τις μεγάλες και πλουσιότερες χώρες του κόσμου σε τομείς αιχμής και υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Διάγραμμα 1: Ποσοστά Ανεργίας

Μπορεί η Ελλάδα να επιτύχει ένα δεύτερο «ιρλανδικό θαύμα» και να πραγματοποιήσει το μεγάλο άλμα σύγκλισης του βιοτικού της επιπέδου προς το αντίστοιχο των πλουσιότερων χωρών της Ευρώπης, και μάλιστα σε μια εποχή με δημοσιονομικές δυσκολίες; Η απάντηση είναι ξεκάθαρη: **Όχι με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που έγινε στην Ιρλανδία.** Στην Ιρλανδία, τη μεγάλη αλλαγή επέφερε μια εξίσου μεγάλη και μακροχρόνια οικονομική κρίση που κορυφώθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1980 και συσπείρωσε τα πολιτικά κόμματα και όλους τους κοινωνικούς εταίρους, ιδιαίτερα τους εργαζόμενους, σε αμοιβαίες υποχωρήσεις. Σήμερα στην Ελλάδα δεν υπάρχει αντίστοιχη κρίση, αφού η προηγούμενη διακυβέρνηση Σημίτη έβαλε τάξη στη χώρα. Όμως, η ιρλανδική εμπειρία παρέχει χρήσιμα διδάγματα τόσο για τις επιλογές της οικονομικής πολιτικής όσο κυρίως για τρόπο εφαρμογής των πολιτικών:

- Το πρώτο προφανές δίδαγμα είναι η ανάγκη επίτευξης όσο το δυνατόν ευρύτερης κοινωνικής συναίνεσης για τον κορμό της οικονομικής πολιτικής ώστε όχι μόνον να αποφεύγονται οι κοινωνικές συγκρούσεις, αλλά και να δημιουργείται ένας ενάρετος κύκλος ευημερίας με πολλαπλασιαστικά οφέλη.
- Ένα δεύτερο δίδαγμα είναι η οριοθέτηση μιας δέσμης οικονομικών πολιτικών με κοινή φιλοσοφία και προοπτική και όχι απλώς η εφαρμογή ασύνδετων πολιτικών. Ευτυχώς, η στρατηγική της Λισσαβόνας εισάγει μια τέτοια δέσμη και στη χώρα μας, αλλά το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων που συντάχθηκε πριν ένα χρόνο δεν περιλαμβάνει ενδιάμεσους στόχους και πολιτικές δράσεις που να το συνδέουν άμεσα με τους ποσοτικούς στόχους της Λισσαβόνας για το 2010 και, έτσι, να το κάνουν αξιόπιστο.
- Ένα τρίτο δίδαγμα είναι η εφαρμογή πολιτικών για την αύξηση του ενεργού πληθυσμού και, ιδιαίτερα, για τη διευκόλυνση της μερικής απασχόλησης των γυναικών και τη γρήγορη είσοδο των νέων στην αγορά εργασίας.
- Το ουσιαστικό δίδαγμα από την ιρλανδική εμπειρία έχει, όμως, να κάνει με τον **τρόπο που οι Ιρλανδοί εφάρμοσαν τις πολιτικές τους.** Καινοτόμησαν, πήραν ρίσκα, βρήκαν τρόπους που τους διαφοροποίησε από άλλες χώρες, έδωσαν έμφαση στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας

τους σε βάθος χρόνου και επέμειναν στις πολιτικές τους παρά τις όποιες εξωγενείς διαταραχές και δυσκολίες.¹

Σήμερα, **η στρατηγική βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας πρέπει αναγκαστικά να περάσει μέσα από τα ελληνικά συγκριτικά πλεονεκτήματα που την διαφοροποιούν**, και να λάβει υπόψη το σημερινό διεθνές περιβάλλον, τους σημερινούς ανταγωνιστές μας και τις τάσεις που αναμένεται να επικρατήσουν στο μέλλον. Σήμερα, η ΟΝΕ και η παγκοσμιοποίηση διαμορφώνουν ένα πολύ διαφορετικό εξωτερικό περιβάλλον σε σχέση με δέκα ή περισσότερα έτη νωρίτερα. Η Ελλάδα πρέπει να αναλάβει τους δικούς της κινδύνους. Δεν αρκεί, για παράδειγμα, η παθητική μείωση των φορολογικών συντελεστών. Είναι παλιά συνταγή που δεν τη διαφοροποιεί. Ούτε πρόκειται να φέρει ξένες επενδύσεις. Όταν η Ιρλανδία μείωνε τους φορολογικούς συντελεστές των επιχειρήσεων, η πολιτική ήταν τότε καινοτόμα, τη διαφοροποιούσε, και πήρε χρόνο για να ευδοκιμήσει. Τώρα δεν είναι καινοτόμα.

Γενικότερα, η ιρλανδική εμπειρία δείχνει ότι απαιτούνται:

- Ένα πιο αποτελεσματικό κράτος με στελέχη της δημόσιας διοίκησης που να μπορούν να σκέφτονται ως επιχειρηματίες, χωρίς να τους υποκαθιστούν
- Μια γενικότερη κουλτούρα επιχειρηματικότητας στον πληθυσμό
- Σταδιακή μείωση του δημόσιου χρέους, αλλά και των καταναλωτικών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστού του ΑΕΠ, ιδιαίτερα ενόψει της μελλοντικής επιβάρυνσης των δημόσιων οικονομικών από τις συντάξεις του πληθυσμού που γηράσκει
- Επένδυση στην ποιότητα της παιδείας και της κατάρτισης και έλεγχο στην κατανομή των πόρων έπειτα από διαφανή αξιολόγηση, παρά τις όποιες αντιδράσεις του κατεστημένου
- Επένδυση στις υποδομές πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών και γρηγορότερη ενσωμάτωσή τους στο Δημόσιο τομέα διότι η πληροφορική

---

¹ Για μια εκτενέστερη ανάλυση της ιρλανδικής εμπειρίας, βλέπετε τον τόμο: **Πηγές Ανάπτυξης: Μπορεί η Ελλάδα να ακολουθήσει το παράδειγμα της Ιρλανδίας;** Επιμέλεια: Γκίκας Χαρδούβελης, Εκδόσεις Κέρκυρα, 2006, ISBN: 960-8386-38-1.

- Ενεργές πολιτικές απασχόλησης, ιδιαίτερα με στόχο την αύξηση της μερικής απασχόλησης των γυναικών
- Σαφή χρονοδιαγράμματα στην εφαρμογή του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων και ποσοτική σύνδεσή του με τους επιμέρους στόχους της διαδικασίας της Λισσαβόνας
- Επιμονή και συνέπεια στις μακροπρόθεσμες πολιτικές, όπως π.χ. ο καθορισμός χρήσης γης, παρά τα όποια βραχυχρόνια προβλήματα και το πολιτικό κόστος
- Κοινωνική συναίνεση για τον κύριο κορμό της οικονομικής πολιτικής, χωρίς την κατακρήμνιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων.